

Peter Dahl
Måleri, grafik och teckningar
på Konsthallen
Kulturens hus i Luleå

Peter Dahl, som väl närmast är att betrakta som en enmansinstitution i svenskt konstliv visar just nu måleri, teckningar och litografier på Luleå Konsthall. Han kanoniserades och blev en folkkär konstnär med sina litografier över Fredmans epistlar i början på 1980-talet. I föl fick han av regeringen som erkänsla för sitt konstnärsskap förtjänstmedaljen Illis quorum (Åt dem vilkas verksamhet gjort dem därav förtjänta) Det är ett hedersomnämmande som han delar med bland andra Astrid Lindgren och Selma Lagerlöf. Illis quorum är en hedersmedalj som instiftades 1784 av Gustav III. Det var under hans tid vid makten som Bellman, åtminstone på papperet, förestod det kungliga nummerlotteriet medan han rumlade omkring söp, skrev och tonsatte just Fredmans epistlar. Det var också under Gustavs dagar som Johan Tobias Sergel utsågs till kunglig statybildhuggare, ytterligare ett sammanträffande som sluter cirkeln runt Peter Dahls konstnärsskap, ty det finns ett klart släktskap mellan Sergels teckningar och Peter Dahls. Vare sig man är målare eller skulptör så utgör tecknandet grunden i bildhantverket. En sanning som Dahl, märkligt nog, under åren tvingats försvara både som konstnär och pedagog. Föraktet för och negligerandet av det goda hantverket bär också tydliga spår i vår samtidskonst.

Den utställning som nu visas på konsthallen utgörs av Dahls egna privata bilder, sådana som han inte velat sälja. Det gör också att det är stor spännvidd tidsmässigt i materialet. Där den äldsta bilden, en liten blyertsteckning ”Man i rock”, är från 1969 medan några av de senaste bilderna är utförda så sent som i föl.

Den största målningen i utställningen utgörs av en tredelad bild som han kallar ”Floden”. Det apokalyptiska motivet utgörs av en oändlig ström av människor som fastklamrade i varandra står med fötterna i ett svart vatten mot en upptornande, brusande våg i fonden. Inspirationen till bilden, berättade han vid vernissagen, är sprunget ur medeltidens katedralbyggen. De var projekt där syftet var budskapet om ett bättre liv bortom jämmerdalen och de var egentligen aldrig var tänkta att bli färdiga. Dahls bild blev inte heller färdig, genomförd enbart till tre delar. Idén var att måla en panoramabild som löpte runt väggarna i ett fönsterlöst rum. Även om den inte blev genomförd på det sättet är den med sitt motiv och sin monumentalitet skrämmande storslagen som den är, något av en vision av den yttersta domen – naturens hämnd. Det finns ett profetiskt patos i flera av utställningens bilder som för tankarna till Goyas visioner som till exempel bilderna ”Fasa”, ”Vadstället” och ”Staden under vattnet”. Den senare med ett sjunkande passagerarfartyg placerat mitt i centrum och en av svart vatten smutsad skyline av ett sjunket Atlantis längst ner i kanten av bilden. Det är måhända en dystopisk pendang till målning ”Stolta stad” målad 1984 och som 2005 slog försäljningsrekord på Bukowskis moderna med inropspriset 5,7 miljoner kronor, men den målningen ingår förstås inte i den här utställningen.

Bland guldkornen i denna visning tycker jag bilden av gryningen över ”Tomtebodas rangerbangård III” är, den får mig att rysa av välbehag. Samma känsla infinner sig vid betraktandet av ”Självporträtt” och framförallt bilden ”I en bar” från 1993. Vilket härligt måleri! Däremot känns bilderna från hans fantasiland Caribanus stela, platta och mer som färgläggningar än som gestaltande måleri. I utställningen ingår ett stort antal blyertsteckningar. Det är en i våra dagar ringaktad konst och det är roligt att få se hur Dahl värderar blyertsen och dess uttrycks kraft. Att få uttryck och information ur en enda linje genom att blott och bart nyansera trycket på pennan, överdriva linjers möten med tillit till den goda linjen som enbart är antydd genom en knyck, en lätt fördrivning och en aning av svärta är mästareligt! Man kan lätt förföra med prat, idéöverbyggnader, färg, material och med textur. Men det går inte att luras med en dålig teckning där avslöjas klåparen.

Konsthallen visar ett stycke samtida konsthistoria, gå och se vad ett gott hantverk kan betyda för det konstnärliga uttrycket.

Bertil Sundstedt